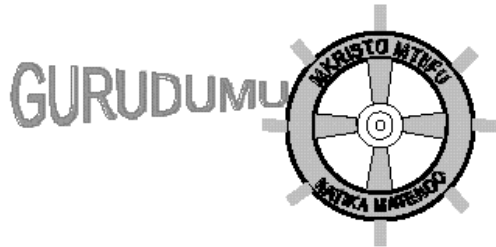

SEHEMU YA PILI

**SEHEMU YA PILI
MWANAFUNZI-KIONGOZI NA NENO LA MUNGU**

MWANAFUNZI-KIONGOZI NA NENO LA MUNGU

KIELELEZO CHA GURUDUMU

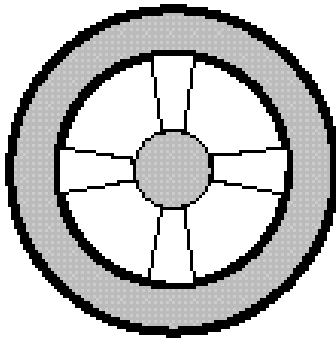
Kielelezo hiki ni kielelezo rahisi na muhimu. Kimetumiwa na *The Navigators* kwa zaidi ya miaka hamsini. Huwasaidia wakristo kufahamu mwito wao kama wanafunzi au wafuasi wa Kristo. Kila kiungo cha kielelezo hiki kinawakilisha sehemu muhimu sana katika maisha ya Kikristo.

Tumia kielelezo hiki katika kupata ufahamu muhimu wa adabu za kiroho katika maisha yako ya Ukristo. Ni maeneo yapi yanayokutia moyo? Ni maeneo yapi yanayokutia changamoto?

Unaweza kuchora “kielelezo cha gurudumu” juu ya kitambaa au kipande cha karatasi na kumpa mtu unayemfanya kuwa mfuasi. Wachochee ili wafikiri kwa makini juu ya kuwa wafuasi watiifu wa Kristo.

Uhiari wa mwelekeo wako: Jinsi unavyohusiana na nafsi yako mwenyewe? Utashi wako

Kitovu cha gurudumu (Hub) Kristo kiungamanishi

Tazama 2 wakorintho 5:17; Gal. 2:20

Kumfanya Kristo awe katikati ya maisha yako ni kitendo cha utashi wako. Kujitoa kabisa ili Kristo awe mtawala na Bwana wa maisha yako kunaweza kutendeka wakati wa kuokoka, au baada ya miezi kadhaa, au hata miaka kadhaa baadaye. Mungu huweka ndani yako hamu ya kufanya kile anachotaka ufanye ili aweke wazi ubwana wake katika maisha yako.

Mzigo wa gurudumu: Utiifu kwa Kristo

Tazama Warumi 12:1; Yohana 14:12

Baadhi ya matendo ya utiifu kwa Mungu ni ya ndani. Lakini hata hayo matendo ya utiifu kwa Mungu kwa ndani kama vile mielekeo, tabia, nia, mawazo ya ndani, na mawazo ya siku kwa siku hatimaye huonekana katika uhusiano na watu wengine. Kipimo cha upendo wako kwa Mungu hudhihirishwa na utiifu wako kwake.

Kipimo cha wima: Jinsi unavyohusiana na Mungu

Taruma ya neno

Tazama 2 Timotheo 3:16; Yoshua 1:18

Mungu anaposema nawe kupitia kwa maandiko, unaweza kuona kanuni zake za maisha na huduma. Utajifunza jinsi ya kutii, na kuzoeana na Kristo ambaye unafaa kumtii na kumpa heshima isiyo na kifani. Jambo la lazima kwa uzima wa mtu ni kupenya kwa Neno la Mungu ndani yake kwa ajili ya afya yake na kukua kwake kiroho.

Taruma ya Maombi

Tazama Yohana 15:7; Wafilipi 4:6-7

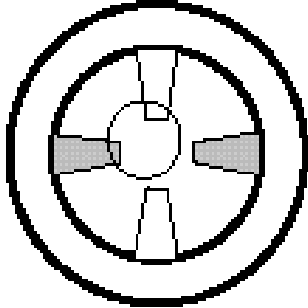
Sala ni itikio la asili kwa Mungu unapomsikia akisema nawe katika Neno lake. Ni kuushirikisha moyo wako kwa yule anayetamani ushirika wako, na kujihusisha na mahitaji yako. Maombi hufungulia nguvu za Mungu katika vita vyako vya kibinafsi, na kwa maisha ya wale unaowaomba.

Kipimo cha Mlalo: Unavyohusiana na Wengine

Taruma ya ushirikiano

Tazama Mathayo 18:20; Waebrania 10:24-25

Kujifunza kutoka kwa wengine na kuwatia moyo huleta mchanganyiko unaopendeza Mungu. Mungu amewaelekeza Wakristo kuchocheana kwa njia ya kutegemeana, na katika mahusiano ya kupendana wenyewe kwa wenyewe.

Taruma ya Kushuhudia

Tazama Mathayo 4:19; Warumi 1:16.

Maisha yenye kububujika na kuvutia sana katika Kristo yanastahili kuwa maisha yanayoonyesha wengine jinsi wanavyoweza kupata maisha kama hayo. Mungu amewapa waamini heshima na wajibu wa kuufikia ulimwengu na Habari Njema ya Kristo.

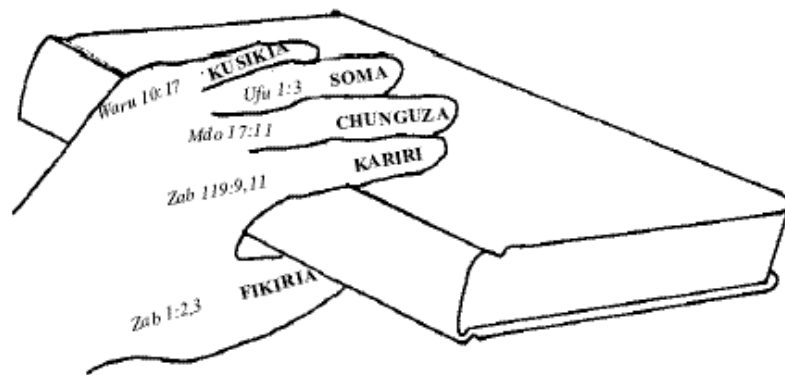
**COPYRIGHT: THE NAVIGATORS, P.O. Box 6000, COLORADO SPRINGS, CO 80934 U.S.A
USED BY PERMISSION.**

KIELELEZEO CHA MKONO

“Mkono wa Neno” huonyesha jinsi tano za kujifunza kutoka katika Biblia.

Taratibu hizi zote zina maana.

Kila aya imelingana na tafsiri kadhaa za Biblia. Chagua tafsiri yoyote inayokupendeza.

Sikia

Warumi 10:17. *Basi*

imani, chanzo chake ni kusikia, na kusikia huja kwa neno la Kristo.

Kusikia kutoka kwa Wachungaji na Waalimu wa neno la Mungu hutoa ufahamu kwa kujifunza maandiko. Pia huzidisha hamu yako katika kufahamu neno la Mungu zaidi.

Soma

Ufunuo 1:3. *Heri asomaye na wao wayasikiayo maneno ya unabii huu, na kuyashika yaliyoandikwa humo, kwa maana wakati u karibu!*

Kusoma Biblia hutupa picha kamili ya Neno la Mungu. Watu wengi huona umuhimu wa kuwa na ratiba katika kusoma Neno la Mungu kila siku. Hii huwawezesha kusoma Biblia nzima kwa utaratibu.

Chunguza

Matendo: 17:11 *Watu hawa walikuwa waungwana kuliko wale wa Thesalonike, kwa kuwa walilipokea lile neno kwa uelekevu wa moyo, wakayachunguza maandiko kila siku, waone kwamba mambo hayo ndivyo yalivyo.*

Kujifunza maandiko hutuongoza katika uvumbuzi wa kweli za Mungu. Kuandika uvumbuzi huu hutusaidia kupanga kweli hizi ili ziwe rahisi kukumbuka.

Weka Moyoni

Zaburi 119:9, 11 *Jinsi gani kijana aisafishe njia yake? Kwa kutii akilifuata neno lako. Moyoni mwangu nimeliweka neno lako, nisije nikakutenda dhambi.* Kuweka neno la Mungu moyoni humwezesha mtu kutumia upanga wa Roho kumshinda Shetani na majaribu...kuwa nao tayari kwa kushuhudia, au kuwasaidia wengine kwa “neno wakati ufaao.”

Tafakari

Zaburi 1:2,3 *Bali sheria ya Bwana ndiyo impendezayo, na sheria yake huitafakari usiku na mchana. Naye atakuwa kama mti uliopandwa kando kando ya vijito vya maji, ambao uzaao matunda yake kwa majira yake. Wala jani lake halinyauki, na kila alitendalo litafanikiwa .*

Katika mfano wa mkono, dole gumba linasimamia kutafakari, kwa sababu utumishi wake unahusiana na kila moja ya njia za kujifunza Bibilia ambazo tumeeleza. Unapotafakari neno la Mungu, ambalo ni kufikiri maana na matumizi yake katika maisha yako, utagundua uwezo wake wa kukubadilisha.

**COPYRIGHT; THE NAVIGATORS, P.O. BOX 6000, COLORADO SPRINGS, CO 80934 USA;
USED BY PERMISSION**

KANUNI ZA KUWEKA MAANDIKO MOYONI

“Moyoni mwangu nimeliweka Neno lako...” Zaburi 119:9

Je, kuna jambo lolote lililo gumu kuliko kuweka neno la Mungu moyoni? Wafuasi wengi wapya hung’ang’ana na kuweka maandiko moyoni. Wengine huona hii kuwa rahisi, hali kwa wengine haliwezekani. Ijapokuwa tunakubaliana sote kwamba ni muhimu na lazima kuishi maisha iliyo na nguvu na ushindi katika Kristo, tungali tunaona ugumu wa kufanya hivyo.

Kukamata

Je, unakumbuka “kielelezo cha mkono?” Tunaweza kusikiza, kusoma, kujifunza, na hata kutafakari neno la Mungu. Lakini isipokuwa tuweke ukweli wa neno la Mungu katika akili zetu, hatuwezi kukamata ukweli huo barabara. Kuweka kifungu cha maandiko moyoni ni kama “kidole gumba” cha mkono wako, kwani hapo ndipo nguvu ilipo. Ndivyo ilivyo na kuweka neno la Mungu akilini. Kwa kweli huna kifungu moyoni mwako, hadi hapo utakapoweza kuukariri unapohitaji kufanya hivyo.

Waisraeli Waliweza

Watu shupavu wa Mungu tunaosoma katika Biblia wote waliyaweza Maandiko matakatiifu akilini mwao. Hii ni kweli hasa katika Israel, baada ya kuimiliki nchi ya ahadi. Walikaa Israeli na masinagogi yakawa mahali pa mafundisho badala ya hekalu. Hapakuwa na Biblia zilizochapishwa, isipokuwa sheria (*Torah*) zilizotunzwa na mwalimu wa kiyahudi (*rabbi*) ndani ya sinagogi. Watoto walifundishwa kuweka sheria za Musa nyoyoni.

Musa akawaambia watu, *“Sikiza, Ee Israeli; BWANA Mungu wetu, BWANA ndiye mmoja. Nawe mpende BWANA Mungu wako, kwa moyo wako wote, na kwa roho yote, na kwa nguvu zako zote. Na maneno haya ninayokuamuru leo yatakuwa katika moyo wako, nawe uwafundishe watoto wako kwa bidii, na kuyanena uketipo katika nyumba yako, na utembeapo njiani, na ulalapo, na uondokapo. Yafunge yawe dalili juu ya mkono wako, nayo yatakuwa kama utepe katikati ya macho yako. Tena yaandike juu ya miimo ya nyumba yako na juu ya malango yako.”* **Kumbukumbu la Torati 6:4-9.**

Hivi ndivyo wana wa Israeli walivyotunza maandiko yao matakatiifu na kuyahifadhi, wakiyaweza hai. Wazazi waliweka nyoyoni sheria za Musa, na kuwafundisha watoto wao kuyakariri katika maisha ya yote.

Yesu aliweka Neno Moyoni

Katika Luka sura ya 4 tunasoma kuhusu kujaribiwa kwa Yesu nyikani. Tunamwona Yesu kila wakati akitumia vifungu vya maandiko kutoka katika Agano la kale dhidi ya adui Shetani. Yesu alijifunza wapi maneno au hivyo vifungu? Alijifunza katika sinagogi alipokuwa kijana mdogo. Alitii mafundisho ya **Zaburi 119:9, 11**, *“Jinsi gani kijana aisafishe njia yake? Kwa kutii akilifuata neno lako...moyoni mwangu nimeliweka neno lako nisije nikakutenda dhambi.”* Tunaona mara kwa mara jinsi Yesu alivyofahamu maandiko kwa moyo. Alichukua muda wa kujifunza na kuweka neno la Mungu moyoni wake.

Wanafunzi wa Kristo Waliweka Neno Katika Nyoyo zao

Ukiangalia huduma ya mitume, utagundua kwamba walikuwa watu “shupavu katika maandiko.” Petero aliweza kusimama siku ya Pentekote penye uwanda wa hekalu na kunukuu sehemu kadhaa

za Zaburi na Manabii. Alijifunza wapi hayo yote? Hakuwa na maandiko ya kusoma mbele yake. Alichokuwa na ufahamu wake tu, na uwezo wa nguvu za Roho Mtakatifu. Hakuhitaji kitu kingine.

Ustadi uliopotea

Wazazi wakristo katika vizazi vilivyopita waliwafundisha watoto wao kuweka neno la Mungu nyoyoni. Mapokeo hayo muhimu yalipotea katika karne ya mwisho ya Kanisa. Hii inahitaji kufufuliwa katika maisha ya kila siku ya kila mfuasi. Mfuasi wa kweli wa Kristo anahitaji kuvaa silaha kamili za Mungu ili aweze kumpinga adui. Kukariri neno la Mungu ni sehemu muhimu ya silaha hizo. Itachukua muda, kazi na kujitoa mhanga, lakini thawabu ni kubwa zaidi.

Msaada Wa Kufaa

Shirika la *The Navigators* la huko Colorado Springs, Colorado, wamefanya bidii zaidi ili waweze kurudisha hadhi ya kuweka maandiko moyoni katika uhai wa Kanisa kuliko shirika lolote duniani siku hizi. Unaweza kuwasiliana nao kwa mtandao ukitumia www.navigators.com. *The Navigators* hutoa vifaa vingi vya kusaidia kuweka neno la Mungu moyoni. Hebu tutumie mfano wao kwa kutoa mapendekezo ya jinsi ya kuanza, na baadaye kuendelea na utaratibu wa kuweka neno akilini.

Chagua Na Kuzingatia Namna ya Kujifunza

Ni bora zaidi kujifunza kwa moyo kwa kufuata fikira fulani. Ina maana kwamba utaweka vifungu katika kumbukumbu yako kwa kuvipa majina ya fikira fulani. Hivyo ndivyo tarakilishi ya ubongo wako inavyopenda kufanya. Kwa mfano, miaka mingi iliyopita Dawson Trotman alifundisha watu wake kwa kubuni “gurudumu” kama mada ya msingi katika kuweka neno katika nyoyo zao. (Tazama **Gurudumu** katika sehemu ya pili ya kitabu hiki).

Kristo ndiye katikati = Kitovu cha gurudumu – Wazo hili linaonyesha kwamba Kristo ni lazima awe katikati ya maisha ya mfuasi. Kuna vifungu viwili vinavyoeleza wazo hili. Kujifunza vifungu kumi na viwili vinavyoambatana na mada sita katika gurudumu ni njia nzuri ajabu ya kuanza kujifunza maandiko.

Tunga Mada

Unaweza kubuni mada na kuuweka taratibu katika wazo uliyochagua. Unaweza kupenda kujifunza kwa moyo vifungu kuhusu “Malezi.” Itakubidi basi kutafuta vifungu vinavyoongea kuhusu mada hiyo. Kuchagua mada ni hatua ya kwanza katika kufanikiwa.

Marejeo “kabla ya na baada ya”

Ni jambo la hakika kwamba kurudiarudia neno la Mungu humwezesha mtu kulikumbuka. Unavyorudiarudia kifungu, ndivyo itakavyokuwa rahisi kwa bongo lako kutunza kumbukumbu lake. Iwapo mada yako ni “Malezi,” na mstari wako ni Waefeso 6:4, basi utahitaji kuwa na tabia ya kusema kisa au mada “kabla, na baada” ya kujikariria au kukariria mtu mwingine kifungu. Kukariri huku kutafanya kifungu kunata kabisa katika bongo lako. Kifungu “hutunzwa ndani ya akiba za bongo lako,” chini ya kisa “Malezi.” Vifungu hivi vitaambatana na mistari katika kumbukumbu lako.

Rudia! Rudia! Rudia!

Marudio ni mama ya mafundisho. Kwa kweli ni ufunguo wa kumbukumbu nzuri! Ni rahisi kunukuu kifungu ulichojifunza kwa moyo dakika kumi zilizopita, lakini usiporudia kwa kusema kifungu hicho tena na tena kila siku, au mara kadhaa kwa juma, utakipoteza katika kumbukumbu lako. Njia pekee ya kulinda tunachojifunza kwa moyo ni kurudia mistari na kutaja vifungu na mada mara nyingi kwa kurudiarudia.

Hata hivyo, kutafika siku ambapo kifungu hicho kitakuwa chako, na hutakisahau kamwe. Hii itawezekana tu kwa njia ya marudiorudio kwa ziada.

Safari ya maili elfu moja

Mtu mmoja alisema kuwa safari ya maili elfu moja huanza kwa hatua ya kwanza. Hii pia inahusika katika kujifunza maandiko kwa moyo. Ni lazima uanze. Anza na wazo moja na mstari mmoja. Ifahamu kamili kabla kuongeza lingine. Usiume kiasi kikubwa usichoweza kutafuna! Au kama wanavyosema katika Afrika, “Unaweza kumla tembo kwa kumtafuna kidogo kidogo.” Siri ni kuelewa kifungu kimoja na mada moja vizuri kabla kujaribu vifungu vingine na kukata tamaa. Enda kwa mwendo unaokufaa. Furahia ulichoweka moyoni vizuri kisha uendelee kwa kingine. Kuwa thabiti ni muhimu. Kitambo kidogo utagundua kwamba una vifungu vingi moyoni kupitia kwa kifungu chako kimoja, na mada yako. Ndiyo sababu tumependekeza uanze na mfano wa kielelezo cha gurudumu la *The Navigators*, ambayo ni rahisi, nyepesi na yenye msaada.

Andika juu ya kadi

Unaweza kuandika au kuchapa vifungu vyako juu ya karatasi ndogo ambayo unaweza kubeba popote uendapo. Ingefaa ionekane hivi:

Malezi Efe. 6:4

Nanyi, akina Baba, msiwachokoze watoto wenu; bali waleeni katika adabu na maonyo ya Bwana.

Malezi Efe. 6:4

Utakapokuwa na vifungu vyako kwenye karatasi, “utakomboa wakati” kwa kutumia muda wako wa akiba, unapoendelea na shughuli za siku yako. Mpango huu huliweka Neno la Mungu katikati ya siku yako, bila kuwa mzigo wa kuchokesha. Lifiche neno moyoni mwako unapoendelea na shughuli zako katika siku.

Tafuta Mtu Utakayewajibika Kwake

Mwisho, jaribu kutafuta mtu ambaye atahusika na kukufanya uwajibike kwake unapoweka maandiko katika moyo. Pengine wewe na mtu mwingine mnaweza kushirikiana kukariri pamoja. Ni vigumu kukata kamba mbili zilizosokotwa pamoja. Mtachocheana na kuwa kitu kimoja mnapochunguza maandiko pamoja na kukariri vifungu. Mkaririane mistari mliyojifunza kila iwezekanapo. Hii itakusaidia kuwajibika kwako mwenyewe, kwa Mungu, na kwa mwenzako.

KUANDAA MAHUBIRI KUTOKA KATIKA NENO LA MUNGU

Mahubiri ya kufafanua maandiko ni mahubiri yaliyo na mambo makuu kutokana na maandiko yanayojadiliwa. Haya ni mafafanuzi yanayotokana na maandiko. Mara nyingi wahubiri hujaribiwa kuingiza maana tofauti katika maandiko badala ya kuyafafanua. Wanaingiza wanayodhania katika neno la Mungu, kuliko kueleza ukweli kutoka katika neno hilo.

Kusikiliza mahubiri mazuri hupendeza. Dakika za kwanza tatu, na za mwisho tatu, ni muhimu sana wakati mahubiri anaposimama! Usipotumia dakika tatu za kwanza kuwavutia wasikilizaji wako, basi utawapoteza kabisa! Kwa hivyo tafuta jinsi nzuri ya kufanya watu wakusikilize. Hii inahusika na kiini cha ujumbe wako.

Mahubiri mazuri kutoka kwa Biblia hayawezi kuwa magumu yakifanyiwa mazoezi. Kila kipengele kikuu katika ujumbe unaotokana na kifungu cha maandiko kitakuwa na sehemu tatu, yaani:

1. MAELEZO
2. MATUMIZI
3. MIFANO

Kwa mfano: tuchukue kifungu ambacho ni rahisi, kama Yohana 3:16 “*Kwa maana jinsi hii Mungu aliupenda ulimwengu, hata akamtoa mwanae wa pekee, ili kila mtu amwaminie asipotee bali awe na uzima wa milele.*”

Maandalizi: Chunguza iwapo unaweza kusema wazo kuu la hubiri nzima katika sentensi moja. Kwa mfano: Hebu tuandike hubiri kuhusu kifungu hiki. Tuuite “**Kisa kikuu kilichowahi kusimuliwa**”

Sentensi kuu: Mstari huu unatusimulia kuhusu mtu aliyependa zaidi, kuhusu upendo mkuu zaidi, kuhusu karama kuu zaidi, na kuhusu chaguo kuu zaidi ambalo ulimwengu umewahi kusikia.

Sasa buni umbo lililo na ukweli, linaloeleza ukweli, linaloweka ukweli katika matumizi, na kutoa mifano katika ukweli huo.

I. **Mwenye Mapenzi makuu ...kwa maana Mungu ...**

Maelezo: (maswali ya Nani, Nini, Wapi na Jinsi gani, katika ujumbe).

Hapa ndipo tunawajibika kujibu maswali ya misingi kama vile:

1. Maandiko haya yanasema nini?
Angalia hayo maandiko katika tafsiri mbali mbali za Biblia
Chunguza maelezo ya maandiko hayo katika vitabu vya [maelezo](#) ya Biblia
Angalia maneno makuu katika itifaki
Angalia maneno hayo kutoka kwa vitabu vya marejeo
2. Ni nani walioandikiwa?
Angalia katika kumbukumbu za historia

Kwa nini Mungu alisema hivyo kwao?
Ilikuwa na **maana** gani wakati huo?

3. Ilitokea jinsi gani?
4. Tunaweza kupata mafundisho gani siku hizi kutokana na hayo?
Tafuta kanuni ya milele katika mazingara ya kilimwengu. Katika aya hii tafuta kueleza mambo haya. Eleza Mungu ni nani. Mungu ni pendo - 1 Yohana 4:8. Utaweka hapa kitu cho chote kinachoeleza ukweli. Mungu ni mwenye haki, rehema, ghadhabu, na kadhalika. Lakini Mungu ni pendo. Na pendo lazima lielekezwe pahali.

Matumizi: (Sehemu ya “kwa hivyo nini” katika ujumbe).

Baada ya maelezo ni matumizi. Kama vile katika maelezo kuna maswali ya nani, nini, na wapi katika mahubiri, ndivyo matumizi yalivyo na maswali kama “kwa hivyo nini” katika mahubiri. Katika sehemu ya utumiaji wa neno katika ujumbe, mhubiri huuleta **utumiaji** wa neno kwa wasikilizaji wake. Hujibu maswali yaliyoko akilini mwa wasikilizaji, kama vile, “kwa hivyo nini.” Anaweza kuuliza swali kama vile, “Maoni yako kuhusu Mungu ni nini?” “Wamwonaje?” Kwa karne nyingi watu wa Kenya walimwita Mungu “Ngai”, na waliamini kuwa anaishi juu ya mlima Kenya! Mhubiri anaweza kusema, “Unajua kuwa Mungu ni pendo?”

Utumiaji hubinafsisha ujumbe. Yesu, na hata manabii wote, walifanya hivyo. Waliutumia ule ukweli kwa wasikilizaji wao. Siku ya Pentekote, Petero aliwageukia hao viongozi wa kiyahudi na kuwaambia kwamba walihusika na kifo cha Yesu kwa kusema, “*Yesu...mlimsulubisha kwa mikono ya watu wabaya na kumuua... na Petro akawaambia, “Tubuni...”*” (Matendo 2:23-38).

Jambo muhimu hapa ni kwamba mahubiri hayana budi kuwa kweli iliyo na matendo. Iwapo mtu ataondoka pasipo kufahamu yale Mungu anachomtaka kufanya, au kuwa, basi pengine alikuwa hasikilizi, au mhubiri hakufanya kazi yake barabara.

Mifano: (“Madirisha” ya kuona katika ujumbe).

Sasa tunahitaji hadithi ambayo ni picha ya kudhihirisha ukweli. Mifano ni madirisha ambayo huingiza nuru ya kweli za Mungu nafsini. Wasikilizaji wakisahau ujumbe baada ya muda mrefu, watakumbuka hadithi. Yesu alifahamu hivyo na kuwahubiria watu mahubiri yenye mifano ili wayakumbuke. Luka 15 ni hubiri lenye mfano. Anawaambia Mafarisayo hadithi ya mtu aliyekuwa na wana wawili, ili kuwafundisha kuhusu neema na upendo wa Mungu. Katika Yohana 3:16 mhubiri anaweza kutoa mfano wa kuonyesha kwamba Mungu ni pendo.

II. Upendo Mkuu zaidi ... Mungu aliupenda ulimwengu

Maelezo: Kuna aina nyingi za upendo. Neno hili la upendo ni “*agape*,” na humanisha upendo usio na masharti. Ni Mungu peke yake anayeweza kupenda bila masharti yoyote. Ni Mungu tu anayeweza kuona mbali zaidi ya makosa yako na kuona hitaji lako. Tunahitaji upendo wa namna hii kwa kuwa sisi tuna dhambi na hatia. Hii ni NEEMA kutoka katika moyo wa Baba. Tilia mkazo kwamba upendo wa Mungu umeelekezwa kwa wanadamu wote. Anaupenda ulimwengu wote, bila kumtenga yeyote.

Matumizi:

Je, upendo wa Mungu umefikia ulimwengu wako? Mungu anaweza kukupenda. Lakini unaweza kumfungia nje ya moyo wako kwa ajili ya dhambi na kutokuamini kwako. Katika moyo wa kila binadamu kuna utupu unaotokana na Mungu, ambalo linaweza kujazwa tu na upendo wa Mungu.

Mfano: Sasa tunahitaji picha tena, yaani dirisha la kuingiza nuru. Unaweza kutumia hadithi nzuri, shairi, usemi, au hata kichekesho kueleza ukweli huu.

Ambatanisha maelezo, utumiaji, na mifano katika kila kipengele. Hii ni njia rahisi ya kuunda hotuba kutokana na Biblia.

Hatimaye, kila hotuba inahitaji kuwa na **mwisho**. Mwisho, au hitimisho ni mwito kwa wasikilizaji wako kuitika na kuchukua hatua. Unataka wafanye kitu fulani kwa kutii neno lililotamkwa. Hitimisho ni kule kuwaambia wanachopaswa kufanya. Lazima useme kwa kifupi ukiwa wazi na dhahiri kwa yale unayotaka wafanye. Mwito wako kwao [utahusiana](#) na kiini cha mahubiri yako. Mwito huweka wazi ujumbe katika mahubiri.

Jinsi ya Kuhusika na Maandiko

Masomo rahisi ya tafsiri na matumizi ya maandiko

Lengo

Katika **2 Timotheo 3:15-17**, kusudi letu la kusoma Maandiko ni kupata vifaa vyote vya kutenda kila tendo jema. Ili kufanya hivyo lazima tuhusike na Maandiko tukiwa na nia ya kusikia jambo kutoka kwa Mungu litakalokuza uhusiano wangu na Mungu kupitia kwa Yesu Kristo.

Kwa hivyo, lengo ni kumwona Yesu katika Neno alinalo kwangu, “*kukupatia hekima iletayo wokovu kwa njia ya imani kwa Kristo Yesu*” mstari wa 15.

Unaposoma Maandiko, Maandiko yanakusoma, yanakuuliza maswali, yanachambua fikira zako (Waeb.4:12) – na yanakuelekeza kwa Mtu Binafsi wala sio kwa kweli fulani au kanuni. Maandiko yote huelekeza kwa kifo na ufufuo wa Kristo; kwa msamaha wa Mungu, hatimaye humwingiza mtu katika uhusiano na Mungu kupitia kwa Kristo.

Soma Maandiko kwa shauku kubwa ya kukamilishwa vilivyo ili uwe jinsi Mungu alivyokuita kuwa na kutekeleza aliyokuitia kufanya.

- Usiondoke kwenye Neno hadi kama yule Yakobo wa zamani “*ukikamate kilichokukamata*”
- Menyana na Andiko hadi likuingie ndani mwako, na liwe kama asali mdomoni na dhahabu nafsini mwako.

Maswali mazuri sita anayouliza mfasiri:

1. Je, kifungu hiki kina sehemu gani katika hadithi ya historia ya Biblia?

Kila kifungu cha Biblia lazima kifasiriwe kulingana na hadithi kuu ya Mungu ya ukombozi na urejesho. Itazame Biblia siyo kama hadithi nyingi tofauti lakini kama hadithi KUU ya Mungu. Biblia pekee ndiyo iliyo na hadithi moja, hadithi ya Baba/Mungu anayemkomboa mwanadamu na kuyarejesha yaliyopotea kwenye Bustani.

1) Je, kifungu hiki kina sehemu gani katika hadithi kuu yenyewe?

Katika ratiba ya nyakati, kifungu hiki kina sehemu gani katika hadithi kuu ya “*Mungu alikuwa akiupatanisha ulimwengu naye kwa njia njia ya Kristo*” **2 Cor. 5:19**? Je, ni katika kipindi cha akina baba wa imani Abrahamu, Isaka, na Yakobo? Je, ni katika kipindi cha kabla ya Torati za Musa kutolewa au baadaye? Je, ni katika kipindi cha Injili kabla ya Ujazo wa Roho Mtakatifu na kabla ya kipindi cha Kanisa?

2) Jiulize, “Je, ni chini ya agano lipi kifungu hiki kilipoandikwa?”

Je, kifungu hiki ni kweli (au ahadi) katika agano la kale au ni kweli iliyotimizwa katika agano jipya? Majibu yako ndiyo yatakayokupa mwongozo wa jinsi utakavyofasiri kifungu hicho.

2. Je, wasikilizaji wa kwanza walisikia nini?

Bila kujiuliza swali hili atajipata katika dhana yenye kosa, mifano, au kuchukulia kiroho mambo yaliyo katika kifungu. Jiulize, “Je, wasikilizaji wa kwanza walielewa vipi waliyoyasikia?” Ili kujibu swali hili, itakubidi kukisoma na kukielewa kifungu katika mfumo wake wa asili. Kuna aina mbili za mifumo ya vifungu vya Maandiko.

Kiongozi wa Wanafunzi Muhimu

Kongamano ya Mtu

Mfumo wa maandishi:

Mfasiri anatakiwa kufahamu kwamba Maandiko yana mifumo tofauti ya maandishi ambayo yanahitaji mbinu tofauti za tafsiri. Kwanza kabisa jiulize, “Je, kitabu hiki au kifungu hiki kimeandikwa kwa mfumo upi?”

Je, ni masimulizi? Vitabu vingi katika Biblia ni masimulizi. Masimulizi ni maelezo ya hadithi au matukio. Vitabu vilivyo na masimulizi ni kama Mwanzo, Kutoka, Kumbukumbu La Torati, Hesabu, Samueli I&2, Wafalme I&2, Matendo, na vinginevyo.

Je, ni maandishi ya hekima? Vitabu kama Ayubu, Zaburi, Methali, Maombolezo, Mhubiri, Wimbo wa Sulemani, vinajulikana kama “maandishi ya hekima”. Maandishi ya namna hii yanatofautiana na masimulizi kwasababu huwa yana mashairi, nathari zilizo na mafumbo, mifano, au marudio ya maneno yenye mkazo.

Je, ni maandishi ya kinabii? Manabii walitekeleza agano la Mungu na Israel kwa kuuliza, “Ni kwanini Mungu anafanya ayafanyayo na Je, kutomtii kuna matokeo yapi? Maandishi ya namna hii yana makala yake kama “utabiri” au “maono” ambayo hupatikana tu katika manabii.

Vitabu vinne vya Injili: Haya ni masimulizi yaliyoweza na Roho Mtakatifu kuhusu maisha, ujumbe, na kujitoa kwake Kristo.

Vitabu hivi viliandikwa na maandishi tofauti waliokuwa na malengo tofauti, lakini wote wanasimulia kuhusu maisha, mafundisho, kifo, kuzikwa, kufufuka, na kupaa mbinguni kwa Yesu. Mfasiri anatakiwa kufahamu watu walioandikiwa na lengo la mwandishi ili kuweza kuielewa Injili anayoisoma.

Mfano: Luka hakuwa shahidi jicho wa huduma ya Yesu. Alikuwa kama mwanahabari anayekusanya ushahidi kutoka kwa walioshuhudia na kuandika. Aliandika makala yake ya Injili kwa lengo la kumtumia rafiki yake Theofilo.

Lakini Mtume Yohana alikuwa shahidi jicho wa maisha na mafundisho ya Yesu, na anatwambia kusudi lake la kuandika Injili yake. Katika **Yohana 20:31** anasema, *“lakini hizi zimeandikwa ili mpate kuamini kwamba Yesu ndiye Kristo, Mwana wa Mungu; na kwa kumwamini mpate uzima katika jina lake”*. Hii ndiyo sababu Injili ya Yohana huitwa injili ya imani. Yohana aliandika Injili yake kwa watu wasiokuwa Wayahudi; lakini injili ya Matayo imeandikiwa Wayahudi ili kuwashawishi kwamba Yesu ndiye Masihi Mtarajiwa, yule Mwana wa Daudi aliyeahidiwa. Mandhari ya Injili ya Matayo ni “yametimizwa”.

Je, ni mfano? Mifano ni maandishi ya aina ya kipekee. Ni hadithi ya kidunia iliyo na maana ya ki-mbinguni (ya milele). Mambo yaliyo katika mifano hayakukusudiwa kuchukuliwa halisi. Mifano hutumia lugha ya ishara, picha, na kuigiza. Msomaji akichukulia mifano kama kweli halisi atakosea na kukosa kuelewa maana iliyofichwa katika mfano.

Kwa mfano, katika Luka sura ya 8 kuna mfano wa mpanzi uliosimuliwa na Kristo. Hadithi hii ina ishara nyingi na haitakiwi kuchukuliwa halisi. Katika Luka 8:19, Yesu asema, *“ Mbegu ni neno la Mungu”*. Unafahamu vema kwamba mbegu ya mpanzi katika udongo haifanani na jinsi Roho Mtakatifu anavyoliweka neno la Mungu moyoni mwako. Hiyo ni lugha ya ishara iliyo katika mfano.

Je, ni maandishi ya nyakati za siku za mwisho? Kama kitabu cha Ufunuo, ambacho kina ishara nyingi, na ambacho kinahitaji ujuzi wa maandishi ya namna hii ili kuelewa maana iliyokusudiwa. Picha zilizomo za majoka, malaika, mapepo, vita, na wanyama wakubwa wenye vichwa saba zaweza kuwachanganya wasio na ufahamu wa jinsi maandishi ya Kiyahudi ya unabii yanavyotumika kuhusu siku za mwisho.

Kiongozi wa Wanafunzi Muhimu

Kongamano ya Mtu

Je, ni waraka? Nyaraka ni barua zilizoandikiwa watu au makanisa. Nyaraka kutoka kwa mitume kama Paulo, Petro, Yakobo, na Yuda ni barua za utume zilizoandikwa kwa watu binafsi na makanisa chini ya mwongozo na pumzi ya Roho Mtakatifu.

Kwa hivyo, maandishi hayo yatakiwa kusomwa kwa makini, huku maneno, mistari, na aya zinazotangulia na zinazofuatia zikichunguzwa kwa makini. Maneno yaliyoko huonyesha nafasi ya kifungu katika mada kuu ya kitabu chote.

Mfano: Tazama **Luka 17:5** ambapo wanafunzi walimwambia Yesu, “*Utuongeze imani*”. Kifungu kinaonyesha kwamba hili sio ombi la kuongezewa imani, lakini kinyume chake – ni maneno yaliyo na mashaka. Ukisoma “*Bwana, utuongeze imani*” bila kusoma kifungu chote utakosa kufahamu maana yake halisi.

Fahamu pia kwamba kifungu cha maandishi hutafuta nafasi ya andiko katika kitabu chote. Jiulize, “Je kusudi la kitabu hiki ni lipi?” Lengo letu ni kugundua nia halisi ya mwandishi.

Mfano: Wakati wowote unapoona neno “kwa hiyo” katika nyaraka za Paulo, lazima usome aya, au sura zilizotangulia ili ufahamu neno hilo “kwa hiyo” lazungumzia nini. Kwa kufanya hivyo, utagundua sababu ya “kwa hiyo” kuwepo. Ipo kwa sababu muhimu!

Warumi 12:1 huanzia hivi, “*kwa hiyo ndugu zangu, nawasih...*” Hapa, “kwa hiyo” ya Paulo inatokana na rehema zote za Mungu zilizotajwa katika **Warumi** sura za **3-11**. Paulo anasema kwasababu ya yote aliyotufanyia Mungu katika Kristo, twatakiwa kuyatoa maisha yetu mbele zake kama sadaka iliyo hai katika utumishi utakaomletea utukufu.

Mazingira ya kihistoria

Je, ni habari gani ya kihistoria itakayosaidia kufasiri kifungu kulingana na desturi za siku hizo? Hili linahitahi msomaji awe na ufahamu wa utamaduni, mahali pa kihistoria, desturi, nahau, maisha ya kifamilia, tabia, na miundo ya kijamii ya wakati ule kitabu kilipoandikwa. Jiulize, “Je, wapokeaji wa kwanza walielewa vipi maneno haya?” Je, mwandishi alikusudia wayasikie yapi?

Mfano mzuri ni waraka wa mtume Paulo kwa kanisa la Warumi aliposema “*Nimempenda Yakobo, bali Esau nimemchukia*” (**Warumi 9:13**). Je, hii yamaanisha nini? Hakika Mungu hakumchukia Esau? Paulo alipowaandikia wapokeaji wake kule Rumi, walielewa kwamba maneno hayo yalinukuliwa kutoka Malaki 1:21. Wayahudi katika Rumi ambao aliwaandikia waliyafahamu maandiko na walijua hadithi ya Yakobo na Esau. Hii ndiyo sababu mwanafunzi wa Biblia aliyemaanisha anahitaji kuwa na vifaa vifuatavyo:

- Biblia nzuri yenye masomo ya maelezo
- Kamusi ya Biblia au kitabu cha maelezo
- Ufafanuzi wa vifungu vya Biblia uliyoandikwa na wasomi

(Vingi vya vifaa hivi vyapatikana katika mtandao wa internet)

3. Je, andiko hilo lahusiana vipi na tukio la Kristo?

Jiulize, “Je, andiko hili lahusiana vipi na Kristo ambaye ni Neno la Mungu lenye uhai?” Yesu ametuagiza kumtafuta kwenye maandiko katika kila ukurasa. Alisema katika **Yohana 5:39**, “*Yasomeni Maandiko; hayo hayo ndiyo yanayonishuhudia mimi*”. Tazama pia mafundisho ya Kristo kuhusu haya katika **Luka 24:25-27**.

Kwa hiyo Maandiko yote lazima yafasiriwe yakimwagazia Kristo. Hii ina maana kwamba mfasiri anaposoma andiko, anatakiwa kutafuta jinsi andiko hilo, hasa kutoka kwa Agalo la Kale ni mfano wa Masihi, Yesu, au Kanisa.

**Kiongozi wa Wanafunzi
Muhimu**

Kongamano ya Mtu

Hii ndiyo maana ya **Waebrania 1:1-2**, “*Hapo zamani, Mungu alisema na baba zetu mara nyingi na kwa namna nyingi kwa njia ya manabii, lakini siku hizi za mwisho, amesema nasi kwa njia ya mwanae. Yeye ndiye ambaye kwa njia yake, Mungu aliumba ulimwengu na akamteua avimiliki vitu vyote.*”

4. Je, Biblia nzima inasema nini kuhusu kifungu hiki na sehemu yake?

Mfasiri anatakiwa kuruhusu Maandiko yote kwa jumla yatoe ufunuo wa sehemu moja. Hii ni njia nyingine ya kusema kwamba hadithi KUU ya Biblia ndiyo yatakiwa kutuongoza jinsi tutakavyosoma na kuelewa hadithi zingine ndogo.

Mfano: Katika Kutoka sura ya 20 Musa alipokea zile Amri Kumi. Tunahitaji mafundisho ya Yesu ya agano jipya katika Mahubiri juu ya Mlima ili tuzifahamu Amri, na mafundisho ya Mwalimu Paulo katika Wagalatia atufundishe kusudi la Mungu la kutoa Amri. Kwa njia hiyo, agano jipya hulitimiza la kale.

5. Je, ni habari gani katika kifungu hiki inayonihsu mimi?

Maandiko hayatakiwi kusomwa tu ili mtu apate elimu. Kwa kuwa Maandiko yote hutuelekeza kwa Kristo, twayasoma kwa manufaa ya kumwabudu yeye, kumtumikia, na kumwadhimisha.

Twatakiwa kuuliza, “Je, Andiko hili la kale lanihusu vipi leo?”

Msomaji aweza juziuliza maswali manne ya kumsaidia kuyatumia Maandiko maishani mwake:

- Je, natakiwa kufanya nini?
- Je, natakiwa kuwa aje? (kujitambua katika Kristo)
- Je, natakiwa kwenda wapi?
- Je, naweza kutazama vipi?
-

Hapa kuna maswali mengine waweza kuuliza katika matumizi ya ukweli maishani mwako:

- Jaribu kukiandika kifungu kwa lugha yako ukitafuta kuelewa kinavyokuhusu binafsi.
- Je, kujitambua kwangu “katika Kriso” kwanisaidiaje kukielewa kifungu?
- Je, jambo gani lahitajika kwangu ikiwa nitakitumia kifungu hiki maishani mwangu?
- Je, nawezaje kuwapashia wengine yale Mungu aliyonizungumzia mimi?
- Je, ni hatua gani nitakayoichukua kulingana na mambo haya?

6. Je, Mungu huingizaje kweli yake ndani yetu?

1. Yeye huzungumza milele kwa Neno lake takatifu lenye pumzi yake -**2Timotheo 3:16, 17**

2. Mungu hunena nasi kwa Roho Wake- tazama **Yohana 14-15**

Lazima daima tutambue umoja wa Roho na Neno – hatuwezi kuielewa kweli bila Roho Mtakatifu ambaye ndiye Roho wa kweli. Ni Roho Mtakatifu awezaye “kufundisha sawa” neno aliloliandika Mwenyewe. Watakiwa kumwomba awe mwalimu wako.

3. Mungu hunena nasi kwa Roho wake kupitia kwa watakatifu wake waliokirimiwa karama. Hapa kuna baadhi ya njia ambazo Roho Mtakatifu huingiza kweli ndani mwetu:

1) Roho Mtakatifu hutupa ufahamu wenye ufunuo.

2) Roho Mtakatifu aweza kufasiri Neno lake (ambalo lina pumzi Yake)

3) Roho atatuongoza katika makubaliano kupitia kwa jamii ya waumini. (Matendo 15)

4) Roho amekirimia Kanisa karama ambazo huzitumia kunena

Roho Mtakatifu hunena kweli kwa waamini waliokirimiwa karama za Roho – wachungaji, walimu, manabii, wainjilisti n.k.

**Kiongozi wa wanafunzi
Muhimu**

Kongamano ya Mtu

